

Workshop vid Samverkanskonferens SUHF – Migrationsverket 2024

*Måndagen 30 september 2024, kl. 09:30 - 16:30.
Clarion Hotel Sign, Östra Järnvägsgatan 35, Stockholm.*

Samverkansgruppen SUHF - Migrationsverket bjud in samtliga lärosäten till en heldag om samarbete kring rekrytering, antagning och uppehållstillstånd för studenter och doktorander.

Det övergripande temat för årets samverkanskonferens var behov av bättre förutsättningar för utländska doktorander och forskare att verka i Sverige, samt fortsatt samverkan för en effektiv process för uppehållstillstånd för studier.

Under denna samverkanskonferens genomfördes på eftermiddagen en workshop med samtliga konferensdeltagare. Denna workshop lyfte fyra utvecklingsområden:

- 1) *studentprocessen (inklusive doktorander)*
- 2) *forskarprocessen*
- 3) *lagstiftningen*
- 4) *samverkan mellan olika aktörer.*

De fyra utvecklingsområdena belystes utifrån följande frågor:

- *Vad kan vi göra själva?*
- *Vad behöver vi hjälp med?*
- *Inspel och goda idéer?*
- *Utmaningar och möjligheter?*

Följande sidor är en sammanfattning av det som framkom kring respektive utvecklingsområde vid denna workshop. Sammanfattningen är gjord av:

- 1) Markus Filipsson, Migrationsverket, och Helena Pallin, Stockholms universitet.
- 2) Ulrika Ljungdahl med team, Migrationsverket
- 3) Robert Andersson, SULF, samt David Lindstrand och Linnea Färnstrand, Migrationsverket.
- 4) Erika Dabhilkar, Karolinska institutet, Martin Cöster, Migrationsverket, samt Therese Lindkvist och Ulrika Åstrand, Linköpings universitet / Euraxess Sverige.

Mer information och dokumentation från konferensen finns samlad på webbsidan:

<https://suhf.se/aktiviteter/samverkanskonferens-suhf-migrationsverket/>

Exempelvis finns samtliga presentationer som visades under dagen på denna webbsida.

1. Studenter/doktorander

Lärosätena

- En nationell antagningsprocess som främjar en snabb och smidig process för internationella studenter och som står sig konkurrenskraftigt mot omvärlden.
- Förtydligande kring när studenter senast behöver "vara på plats på lärosätet vid terminsstart". I nuläget ger vissa program på vissa lärosäten dispens från upprop om studenterna vill/behöver, vilket skapar problem för beslutsfattande på Migrationsverket.
- Ta till vara på lärosätenas vilja att samverka och kompetensutvecklas i migrationsfrågor, samt önskan om lika möjligheter till service och kontakt för lärosätena oavsett vilket kontor ärendena för lärosätets studenter handläggs på. Flertalet kontaktytor/samverkansgrupper finns nu på nationell nivå.
- Utmaningen med att arbeta med antagningsprocessen på lärosätet är att verksamheten ofta är decentraliserad, att man vill fylla platser på program och utbildningarnas skilda karaktär.
- Uttalat och dedikerat migrationsstöd för studenter och kärnverksamheten på lärosätena i form av en tjänst placerad t.ex. på International Office.
- Lärosätena måste bli bättre på att kvalitetssäkra antagningsprocessen för att säkerställa att vi antar motiverade och väl förberedda studenter. Förbättra informationen som lärosätena ger till studenterna inför förstagångs- och förlängningsansökan av uppehållstillstånd.
- Hos vem ligger ansvaret att rapportera förmodat avbrott vid utbildningssamarbeten med andra lärosäten? Det lärosäte som ansvarar för antagning kanske inte är det lärosäte där studenten befinner sig när det ska återrapporteras.

Migrationsverket

- Långa handläggningstider i förlängningsansökningar påverkar studenter som vill åka utomlands.
- Försörjningskravet i förlängningsansökningar är alldeles för rigoröst (?) gällande bankkonton, stora överföringar in och ut ur konton.
- Doktoranders förlängningar måste gå snabbare. Förstahandssökande på grundnivå och avancerad nivå går före? Det blir ett problem för doktorander som behöver förlängning, då de har en begränsad utbildningstid. Långa handläggningstider kan också försvåra resor som behöver genomföras som en del av utbildningen. Deras utbildningsprogression förhindras och examensmål kan inte uppnås om man inte kan delta i internationella sammanhang. Doktorander som skriver sammanläggningsavhandlingar är i vissa fall helt beroende av att de kan delta på konferenser. Bra om det skulle finnas möjlighet att söka "utresetillstånd" för specifik kurs/konferens.

- Transparens och likabehandling i bedömningar av ärenden. Lättare att få ta del av statistik från Migrationsverket angående ärenden och utredningar.
- Översyn av i vilken utsträckning Migrationsverket kompletterar innan avslag när det gäller olika brister i kraven för uppehållstillstånd.
- Möjlighet för lärosäte att i någon form få veta anledningen till avslag och fortsatt dialog kring studieavsikt.
- Doktorander – underlätta för att få permanent uppehållstillstånd efter fyra år.
- Intern deadline på Migrationsverket för beviljande av uppehållstillstånd? Uppropsdatum finns i Ladok, beslutsdag t.o.m. upprop? När är det orimligt att bevilja ett uppehållstillstånd p.g.a. väntetid för uppehållstillståndskort etc.
- Vill ha kopior på besked gällande uppehållstillstånd skickade till funktionsadress på lärosätet. Olika kontor på Migrationsverket gör olika.
- Studenter (ej doktorander), obligatoriska upprop, D-visum? Status? Automatiskt?
- Bättre samverkan/kontakt mellan lärosäte och tilldelat kontor (Migrationsverket) oberoende av vilket kontor som lärosätet tilldelats.
- Förenkla för doktorander och studenter som har påbörjat sina studier.

Följande punkter innebär önskemål om att ändra migrationslagstiftningen

→ Flyttas till och hanteras vidare inom utvecklingsområde 3. Lagstiftning (se nedan, s. 5)

- *Möjlighet att vara i Sverige när ett ärende utreds och sedan resa ut en kortare period när beslut tas, för de studenter som redan är i Sverige på annat tillstånd.*
- *Mastersstudenter som arbetar kårfackligt under sin studietid och då tar studieuppehåll för anställning på studentkåren. Gör detta studieuppehåll till "överhoppbar tid" så att hen inte behöver lämna Sverige för att söka UT/förlängning.*
- *Längre tid för jobbsökartillstånd + lättare att söka arbetstillstånd. T.ex. kunna söka en längre tid efter examen*

2. Forskare

Vad kan vi göra själva?

- MIV kan tydliggöra vad som krävs vid intyg från arbetsgivare inför PUT ansökan.
Svar: Intyget bör innehålla startdatum, slutdatum och information om frånvaro, finns ingen frånvaro ska det framgå. MIV arbetar på att ta fram en mall.
- Utbilda sig och ta ansvar (osäker på vem som avses? MIV, högskola & universitet?)
- Migrationsverkets egen/interna informationsspridning om tex forskningstillstånd till medarbetare på KC eller fysiska kontor bör förbättras

Vad behöver vi hjälp med?

- Förtydliga på MIV hemsida undantag från arbetstillstånd för forskare
- Undanta kravet på PhD för forskaruppehållstillstånd för konstnärliga forskare
Svar: Det finns inget krav på PhD för forskare utan kravet är att forskaren ska inneha doktorsexamen eller ett lämpligt bevis på högre utbildning som ger personen tillträde till doktorandutbildningar.
- Mall för intyg till PUT och "jobsökartillstånd" se stud.
- Samverkan mellan olika delar av MIV. Vår arbetskraft rör sig mellan processen. Jobbar MV på ett sätt som reflekterar det?

Inspel och goda idéer

- Hur roterar man i mottagningsavtalet när någon forskar växelvis i Sverige och annat EU-land? *Svar: Om det finns ett mottagningsavtal så kan Migrationsverket bevilja tillstånd för den tiden även om forskaren periodvis kommer vistas i ett annat land.*
- Kan man tydliggöra vilka frågor som ska till vilken funktionsmail? För enklare samverkan (Euraxess)
- Transparens om processen. Information som kan delas av vilka steg som görs och av vem i en ansökningsprocess (frågan var kopplat till AT?)
- Mer transparens under tillståndsprocessen. Någon form av återkoppling eller information om status
- Någon slags insyn i UT-status för oss på lärosätena, tex få meddelande när handläggningen är påbörjad, om beslut dröjer, väntad handläggningstid, tid blir längre, information om vad vi kan hjälpa till med tex intyg

Utmaningar och möjligheter

- Goda kommunikationsvägar
- God vilja

3. Lagstiftning

Möjlighet att byta grund/söka och beviljas tillstånd inifrån Sverige

- Barn till forskare
- Familjemedlem till doktorand eller annat tillstånd som ska byta grund till forskare
- Familjemedlem som vill ansöka på egen grund
- Från jobbsökartillstånd till uppehållstillstånd som doktorand eller forskare
- Vuxna som studerar och som fyllt 18 under tid i Sverige som medföljande familjemedlem

Byta till permanent uppehållstillstånd under tid med tidsbegränsat tillstånd

- Möjlighet att återkalla ett tillstånd när ett annat beviljas

Möjliggöra resor utanför Sverige för doktorander och forskare som har en öppen förlängningsansökan

- Genom D-visering
- Om resor inte tillåts kan delar i utbildningen inte genomföras, t ex examensmålet om internationell samverkan

Gör det enklare att uppfylla försörjningskravet

- En höjning av minimikravet gällande inkomst för arbetstillstånd riskerar att slå hårt mot vissa grupper, t ex forskarassistenter
- Orimligt med krav på egen försörjning redan från 18 år vid ansökan om permanent uppehållstillstånd

Kraven som finns idag är inte tillämpliga för studenter, doktorander, forskare och anställda på konstnärliga lärosäten

- Kraven för t ex försörjning och doktorsexamen för forskning bör anpassas till konstnärliga tredjelandsmedborgare

Möjlighet att återkalla uppehållstillstånd för medföljande familjemedlemmar

Förordning (2022:1515) om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder är ett hinder för talangrekrytering

Förenkla regelverket i utlänningslagen i allmänhet

Följande punkter → Flyttade hit från utvecklingsområde 1. Studenter / doktorander (s. 3), eftersom punkterna innebär önskemål om att ändra migrationslagstiftningen

- Möjlighet att vara i Sverige när ett ärende utreds och sedan resa ut en kortare period när beslut tas, för de studenter som redan är i Sverige på annat tillstånd.
- Mastersstudenter som arbetar kårfackligt under sin studietid och då tar studieuppehåll för anställning på studentkåren. Gör detta studieuppehåll till "överhoppbar tid" så att hen inte behöver lämna Sverige för att söka UT/förlängning.
- Längre tid för jobbsökartillstånd + lättare att söka arbetstillstånd. T.ex. kunna söka en längre tid efter examen

4. Samverka

Göra själva

- Få näringsliv och andra arbetsgivare förstå värdet av forskarutbildade
- Ta ansvar för egen kompetensförsörjning och utveckling (folk måste utbilda sig (om lagar, straffansvar osv.)
- Allmän utbildning (om tillstånd) för personer som inte är direkt involverade (t.ex.. forskare i projektet, handledare)
- Samverkansgruppen kan bjuda in till träffa 2 ggr/år (bjud in andra myndigheter, t.ex. arbetsförmedling, Skatteverket och utländska motsvarigheter)
- Euraxess-nätverket är ett bra sätt att bevaka och lyfta frågor (endast LU och UU som har migrationskoordinator)

Behöver hjälp

- Bank-ID för icke-svenskar
- Samverkan med banker om att öppna konton för utländska doktorander
- Bankkonton, bank-ID och vårdkontakter – gör det möjligt att (snabbt) få personnummer, även ettåriga MA
- Utan personnummer kan doktorander inte söka sjukfrånvaro
- Helhetsgrepp om myndighetsöverskridande frågor (URA aktualiserar Skatteverket, Försäkringskassan, Migrationsverket)
- Öka förståelsen hos handläggare på MiV för hur lärosäten fungerar i termer av forskning och utbildning (speciellt vid tjänster som kombinerar dessa två)
- Vid talangrekrytering är bostäder viktigt (bostadsförordningen är ett hinder)
- Hur kan vi stötta medföljande – viktig parameter för att de internationella talangerna ska vilja stanna i Sverige.
- Fler kurser i svenska för akademiker (kommuner)
- Forskarskattenämnden – kapitalinkomster (pension, försäljning av bostad) inkluderade i skattelättnader för forskare likt forskarskatt)

Inspel/goda idéer

- Företag/svenskt näringsliv som skapar praktikplatser

- Samverkan med fokus på programstudenter – dela best practise mellan lärosäten t.ex. hur man jobbar med Migrationsverkets överenskommelse
- Samordna fler myndigheter för tydliggörande om ansökanprocessen
- Statlig e-legitimation
- International benchmarking European Migration Network
- Forum/ingång till relevanta myndigheter (Skatteverket, Försäkringskassan Pensionsmyndigheten) – en väg in!
- Stärkt koppling mellan lärosäten och rättsvårdande myndigheter (SÄPO, Polisen) för ökad kommunikation och förståelse
- Beskrivning på MiV:s hemsida hur en sökande ska signera sitt pass om det inte är signerat (ej lagkrav på det i tex. Vietnam eller Storbritannien)
- Karriärstöd – vill veta mera och ta hjälp och inspiration (Euraxess)
- Samverkan – söka medel från Tillväxtverket för att upphandla Relocation-service
- Utbyte och samverkan mellan Relocation offices
- Ökan samverkan i form av triolog mellan lärosäten, MiV och SÄPO (detta sker i stuprör idag)
- Samverkan → en ingång till Sverige (jfr. Danmark som har "Work in Denmark")

Utmaningar/Möjligheter

- SUHF/lärosätesrepresentanter i Tillväxtverkets uppdrag
- God vilja mellan myndigheter – gott samarbete nu!
- Enorm förbättringspotential när endast 20% av doktoranderna stannar
- Öka transparensen mellan lärosäten och MiV för att öka förståelsen hos lärosäten för indikatorer som ger längre handläggningstid.
- Fler förskoleplatser för internationella talangers medföljande barn (vistelse 6 månader eller längre)
- Personer från Ukraina som är här enligt massflyktsdirektivet för ej svenskt personnummer vilket ger problem med bank-ID, banker, lön etc. (om kortare än två år).